

zavzel sedaj nad pridnostjo golobov. — Po južini pridejo tlačani spet s plugi in voli, pa orjejo celi popoldan; zvečer so grajšaku povedali, da so lepo vsejali vés grah.

Ali vsejani grah ni kalil; le tam pa tam se je zapazila kaka cimica, — plevéla pa toliko več.

Tlačani pa so čez neke tedne sedeli domá pri pečenih golobih in so ugibali, kako to, da ne obrodí grah, ki so ga sejali? Eni so rekli, da so ga morebiti pregloboko sejali; drugi so dolžili vreme i. t. d. Na tolste golobe pa niso mislili, kateri so pojužnali setev in pridelk ob enem.

Vprašam sedaj: je li ktero meso dražje, kakor je golobje, kateri z vsakim zernom pozobljejo pridelk in slamo? Meso desetih gosí ni tako drago kakor je meso tatinskih golobov!

„Prav imate“ — mi reče neki grajšak, kteremu sem to povedal — „naj dražje meso je golobje, in prav bi bilo, da bi šli vsi golobje rakom žvižgat.“

„Ne — mu sežem v besedo — meni je še druga žival znana, ktera se redí od še dražje hrane.“

„In ta je?“ — me vpraša.

„Naj Vam sedaj povém, kar sem doživel drugo zimo. Toliko snega je padlo, da je bilo vse belo, kamor je okó neslo. Tudi zima ima svojo prijetnost. Podam se tedaj na sprehod, in sadno drevje ob poti mi je kazalo stezo, kjer naj grém. Grém tedaj, pa berž zapazim zajčji sled. Gledam in gledam: zakaj tudi zajic je pred menoj ravno tú šel, ker jez grém. Berž zapazim troje oglodanih drevesc. „Z Bogom ljube drevesca! vé se ne bote več življenja veselile; za kosilce vas je poručal zajic!“ si mislim. Zima z velikim snegom je terpela 6 tednov; če si tedaj ta zajic íše vsak dan tako kosilo, jih bo pokončal nad sto; za vsak funt njegovega mesa tedaj potrebuje 15 in še več dreves. Ali je po tem takim še ktero meso dražje kakor je zajčje? Prosim, naj reče kdo, da ni, če more réci po vesti!

Rajtati je treba, rajtati, in potem bi se zvedilo, da naj si nihče golobov ne derží, ampak naj raji ima kuretnino, ktera po dvorišču pobera zaveržene zerna in škode ne dela; — tudi zajci naj se ne terpé v takih krajih, kjer je sadja kaj, ampak raji naj se špogajo ptiči, če že moraš s pušo okoli hoditi; še pametneje pa je, ako postaviš pušo v kot in špogaš mile ptičice, ki ti tako sladko pojó in ti berejo škodljive gosence po drevji. Če že moraš streljati, strelaj v tarčo!

Kaj bi kdo vertnarju rekel, kateri bi na svoj vert zasádil veliko sočivja in bi potem kóz va-nj spustil?

Ali je to kaj drugače, če gojzdar hoče zarediti mlad gojzd, pa izreja serne v njem?

Vém, da s tem marsikterega golobičarja in marsikterega lovca razžalim, — pa zamera gori, zamera doli! rajtenga mi to dá, kar sem tú povedal, in kar to vém, mi nobena golobnina in nobena zajčevina ne diší več tako dobro kakor popred, ko te rajtenge nisem vedil; vselej si mislim: „ali je res ta oblizek toliko vreden kakor je drag?“ — in kakor Bankonova prikazen v Makbetu mi stopijo od zajcov oglodane sadne drevesa, omuljene smerečice in plevélno grahovo polje pred očí, da vés nevoljen veržem skledo z zajcom in golobi v kot in se ne dotaknem mesa take živali, ki je drugim in meni toliko škodo naredila.

„Hosp. Nov.“

Ktere bukve bi naši ljudje radi imeli?

Slovinci sploh po hribih in dolinah, zlasti mlajši, znajo do malega brati in tudi prav radi beró. Veliko bukev pa borni kmetič ne more kupovati. V nekterih krajih imajo bukviša, kar je res hvale vredno. Za majhno plačilo, nekteri celó zastonj, ondot dobijo vsake slovenske bukve od časa do časa. Vsi in povsod pa niso tako srečni, in zavoljo posebnih okoljšin se ni nadjati, da bi bilo hitro bolje.

Torej bi se gotovo mnogim zlo vstreglo, ako bi ali slavno društvo sv. Mohorja, ali pa kaki drugi domoljubi po nizki ceni preskerbeli Slovencom še ene bukve. Mislim tukaj le bolj na prosto ljudstvo; tedaj bi omenjena kniga mogla prav po domače pisana biti, kar se tudi lahko brez terdih germanizmov zgodi. Kako naj bi se réklo tem bukvam, ni veliko ležeče, — da bi le bile izverstnega zapopadka. Kakošnega neki? Ne mislim tukaj in tudi v zapopadek ne jemljem splošnega izobraženja, ne duhovnih rečí, ne kratkočasnic in povédk in ne šolskih rečí. To nam bodo, kakor dozday, „Drobtince“, „Koledarji“, „Novice“, „Danica“, „Prijatelj“, „Glasnik“ in še druge knige in drugi časopisi donášali.

Zapopadek naj bi obsegel le to, kar je kmetu kakor kmetovavcu v njegovem življenji potrebnega. Povedano bi moglo biti vse le ob kratkem, da bi bukve preveč stroškov ne prizadjale, pri vsem tem pa vendar razumevne bile. V zapopadek njih naj bi se vzelo: I. del: „Navadne človeške bolezni in domači pripomočki.“ II. del: „Živinoreja, navadne bolzni in pripomočki. Pristavek od čbelarstva in podučenje in postave pri barantii z živino.“ III. del: „Obdelovanje polja, dotično orodje, od gnoja, in kako s pridelki ravnati.“ IV. del: Najbolj potrebne rečí o sadjoreji, vinoreji in pristavek od gojzdov.“ V. del: „Od travnikov ali snožet, travnih semen — paše in pašnikov.“ VI. „Nasveti in naznanovanje skušinj pri gospodarstvu in gospodinstvu sploh.“ VII. del: „Postava o poslih.“ VIII. del: „Nekoliko iz večne ali stoletne pratike od planetov, repatih zvezd itd. in poslednič: kratek popis in zemljovid cesarstva našega.“

Kaj toliko rečí v majhne bukve?

Ni potreba za kmete vsake rečí iz korenine dokazati, jih ne učiti, kateri je bil prvi zdravnik, kakošne so bile živali pred vesvoljnim potopom, kako so Rimci orali in Egipčani pšenico sejali; le to kar je zdaj, kaj ima v roke vzeti in storiti, naj se pové. Čmu pa še nazadne od zvezd in zemljovid od cesarstva? Vsi radi beremo, kar skušnje od vremena poterdijo, ali kar nam kdo naprej pripoveduje, akoravno dobro vémo, da nihče nič gotovega ne vé, kakor le tisti, ki je naturi večne postave dal ali „pisal Veliko Pratiko“, kakor naš Koseski pravi. Zakaj bi tedaj kmetu veselje kratili vreme slediti? Vraže se po tej poti ne množijo; njih železno podlago šole verlo podkopujejo. Popis cesarstva bi posebno doslužene vojake veselil.

„Vse to že imamo v našem jeziku izdelano in v bukvah natisnjeno“ — utegne kdo reči. Res je, da imamo; ali celo biblioteko bi kmet mogel imeti, ako bi hotel vse to po mnogih bukvah in časopisih raztreseno najti. Veliko je pa tudi tako pisanega, da prosto ljudstvo ne razume. Imena bolezin so v različnih krajih različne, zatorej bi bilo dobro zraven imena pristaviti: kadar to ali uno bolí, vzemi to in to. Ravno tako bi moglo, kar se piše od ravnanja z zmerznjenimi, utonjenimi itd., le kratko povedano biti, kaj je storiti, sicer bi mertvudnik poprej umerl, kakor bi star kmetiški mož svoje očala poiskal in tri ali štiri strani dolgo podučenje prav počasi prebral. Ne vé tudi iz dolzega podučjenja hitro kaj porabiti. Kar je pa kratko povedano, brez teže za vselej v glavi obderží. Taka kniga, se vé da kar je le mogoče dobro doveršena, bi storila veliko dobrega, in kadar bo sčasoma bolj poznana, bo le redka hiša brez nje. Primerjena bi bila za darila v nedeljski šoli.

Ne bi tedaj prazne slame ne mlatil, kdor bi se omenjenega dela poprijel; samo tega ne smé pozabiti, da: kdor za kmeta piše, mora vedno kmeta pred očmi imeti in na vsakoršne okoljšine pri kmetiški hiši paziti.